

TRANSILVANIA

FŌIA ASOCIAȚIUNEI TRANSILVANE PENTRU LITERATURA ROMÂNĂ ȘI
CULTURA POPORULUI ROMÂNŪ.

NrulŪ 12.

SIBIIŪ, 15 DECEMBRE 1891.

AnulŪ XXII.

DIN CARŪ PĂRȚI ALE IMPERIULUI ROMANŪ S'AŪ ADUSŪ COLONIILE ROMANE AȘEDATE ÎN DACIA.

Scriitorii RomâniŪ nu s'aŪ ocupatŪ mai din adinsŪ, de întrebarea acêsta; scriitorii străini aŪ atinsŪ materiile referitoare la întrebare, dar mai mulți aŪ făcutŪ combinațiuni malițioase, pentru de a întuneca istoria antică a nôstră, originea și limba nôstră, și fără ca combinațiunilorŪ lorŪ se le dea vr'o valóre de scrutare și sciință seriósă.

Nu e loculŪ aci ca se citezŪ, că cine și ce scrie, și se staŪ în cêrtă cu ei; ci eŪ voiŪ pertracta întrebarea și responsulŪ numai pentruca noi RomâniŪ să ne lămurimŪ asupra materiei, altcum de cea mai mare însemnătate pentru noi; și dóră numai după încheierea mai multorŪ pertractări referitoare la materiă, se facŪ o recensiune asupra scrierilorŪ străine.

Eutropie, unŪ istoricŪ romanŪ în opulŪ seu „Breviarium Historiae Romanae“ cartea a VIII-a capŪ II. scriindŪ despre *Ulpie CrinitŪ TraianŪ* împêratulŪ Romei, ȳice: „TraianŪ, după-ce a învinsŪ pe DecebalŪ, a subjugatŪ Dacia și a făcut'o provincieă romană“. Apoi la capŪ VI. vorbindŪ despre *Elie AdrianŪ*, următorulŪ lui TraianŪ ȳice; „AdrianŪ învidiândŪ gloria lui TrăianŪ, de locŪ a părăsitŪ trei provincii, ce TrăianŪ le-a adausŪ împêriulŪ și a revocatŪ ostile din Assyria, Mesopotamia și Armenia și-a vrutŪ, ca granița împêriulŪ să fiă EufratulŪ. TotŪ aceea a nisuitŪ să facă și cu Dacia, dar amicilŪ p'aŪ îngrozitŪ, ca nu cumva *mulți cetățeni romani*

să se tradeze barbarilor, pentru aceea, că Traianu după-
a învinsu Dacia, *din totă lumea romană a strămutatū
acolo mulțime nemărginită de omeni pentru de a cultiva
agri și a împopula orașele*¹⁾.

Traianu la 105—106 după Christosu încheindū resboiulū
cu Dacia, de locū a începutū de a duce coloniū romane în
Dacia. Eutropie a scrisū istoria sa și respective unū estrasū
din istoria romană, pe timpulū domniei împēratului Valente
Maximū, 364—378 după Christosu; dar fiindcă s'a constatatū
că Eutropie a muritū la anulū 370 după Christosu elū a
scrisū cu 265 de anī după timpulū colonisării Daciei.

Istoricii din timpulū colonisării Daciei, nu scriu, că Traianu
ce felū de coloniū romane a adusū în Dacia, și anume, că
din cari țēri și din cari popore; Traianu a scrisū unū co-
mentariū despre resboiulū dacicū (ca și Iulie Cesare despre
resboiulū Gallicū), dar s'a perdutū; asemenea se aseréză, că
și istoriculū escelinte romanū Cornelie Tacitū a scrisū o
carte despre resboiulū cu Dacia, dar și acēsta s'a perdutū;
ēră în codicele Iustinianū se înșiră constituțiunile începēndū
dela împēratulū Adrianū, ca și cum arū fi fostū o afuriseniă
asupra acestorū coloniū. Unii combină, că în fundamentulū
columnei Traiane din Roma, statua rădicată în onórea lui
Traianu, și pe carea în figurī cioplite în pétră se află descrișū
totū resboiulū cu Daciū, — s'ar fi depusū unū comentariū alū
lui Traianu.

Astfelū Eutropie, după colonisare la 260—265 de anī
vine și ne spune, că Traianu „*ex toto orbe Romano*“ adecă:
din „*totă lumea romană*“ a adusū coloniele în Dacia, și
astfelū Eutropie đice ceva, ce n'a vėđutū însuși, — đice ceva
ce n'a auditū dela aceia, cariū aū vėđutū séu a scrisū pe
timpulū colonisării, și nu ne spune isvorulū.

¹⁾ Eutropie Cart. VIII. capū VI. Idem de Dacia facere conatum, amici
deteruerint, ne multi cives Romani barbaris traderentur; propterea, quod
Traianus victa Dacia, ex toto orbe Romano infinitas eo copias hominum trans-
tuberat ad agros et urbes colendas.

Scriitorii străini, din secolul trecut și de acum, parte, fără atare studiu serios, parte din atare antipatieă cătră noi Români și de a face atare politică reu voitore originii, limbii și esistenței năstre, acele patru cuvinte „*ex toto orbe romano*“ le-au explicat în felurite moduri.

Unii dicu, că Eutropie sub „*totă lumea romană*“ a înțelesu *provinciile*, în cari pe timpul colonisării s'a vorbitu limba vulgară (popurală) romană, și astfel Traianu a adusu în Dacia, coloniă celu puțin în partea cea mai mare, din țeri și din popore romane, cari au vorbitu limba poporală romană.

Alții dicu, că Eutropie sub „*totă lumea romană*“ a înțelesu *totu imperiul romanu*, adecă și provinciile romane din Asia și Africa, — și că Traianu a adusu coloniă din felurite țeri și din felurite popore, — *nesce adunături din tote părțile*. Și după-ce au ajunsu la aceste „adunături de popore“ facu combinațiuni asupra originii năstre, încătă 'ți stă mintea în locu, față de atata prostia seú atata blăstemăție.

Firesce, că pe Eutropie nu-lu putemu întreba, că cum a înțelesu elu „*ex toto orbe romano*“ dar eu dicu, că decă aru fi vrutu elu, ca sub „*Orbis Romanus*“ (lumea romană) să înțelegă „*imperium Romanum*“ (imperăția Romană), de bunăsama aru fi pusu *ex toto imperio Romano*.

Dar spre norocire, atare conceptu în tote timpurile și la tote poporele are totu acelú înțelesu. Lumea elina seú grécă a ținutu până acolo, până unde s'a estinsu limba elină seú grécă; lumea romană a ținutu până acolo, până unde s'a vorbitu limba popurală romană; prin epitetul elinú orí romanu, adausu cuvântulu lume, conceptulú arată, că înțelesulú e: *lumea națională* a acelui poporú; și lumea națională se estinde până acolo, până unde se vorberse limba unui poporú. Așa auđimú ađi adeseori pe Magiari esprimându-se: „N. megyében magyar világ van. (în comitatulú N. e lume maghiară) vrea să dică, că acolo locuiescu Magiari, se vorberse magiarsce; decí nu în tote comitatele e lume ma-

ghiară, deși toate comitatele sîntu într'o țară; din contră, lumea națională se estinde și peste granițele unei țeri, până acolo, unde locuiescú ómenii totú din acelașú poporú p. e. nu numai în Germania e lumea germánă, ci și peste hotarele ei unde locuiescú germanii; — în acestú modú, *Orbis Romanus* nu a fostú identicú cu teritoriulú imperiulú romanú, — ci cu teritoriile, în cari s'a vorbitú limba romană populară.

Așa dară nu se póte susținea părerea, că sub lumea romană se înțelege întregú imperiulú romanú, și că coloniile romane aduse în Dacia aú fostú adunăturí de totú felulú de popóre din imperiulú întregú. Se pertractămú și a dóua părere.

Décă scriitorii străini așa de multú daú pe Eutropie pentru dubiositatea împărută despre *Orbis romanus*, și pentru cele, ce díce despre retragerea lui Aurelianú din Dacia, — și décă acei scriitorii străini aú studiatú seriosú causa, și n'aú ochi diochiați de politica lorú, atunci chiar în citatulú latinú din Eutropie, apriatú potú vedé, că Adrianú împératulú, carele a urmatú lui Traianú și a domnitú dela 118 până la 139 după Christosú a fostú îndemnatú, ca să părăsescá Dacia, dar amicú lui i-aú dísu, — ca se nu facá acésta „*ne multi cives Romani*“ *barbaris traderentur* adecă, că nu cumva *mulți cetățeni Romani* să fiă predați pe mîna barbarilor!

Astfelú, fiindú colonisarea la anulú 105—106 după Christosú și Adrianú domnindú dela 118 până la 139 după Christosú dela colonisare în 20—30 de aní aú fostú în Dacia *mulți cetățeni Romani*, — și ce e mai raționalú, de câtú a pricepe și a vedea acuma, — că acești *mulți cetățeni Romani*, aú fostú chiar acei cetățeni Romani, cari aú fostú aduși în Dacia, chiar de Trăianú cu coloniile romane.

Dar să ilustrămú dícerea; „*multi cives Romani*“ adecă: mulți cetățeni Romani.

Pentru acésta trebuie se percurgemú istoria drepturilor publice, ca se cunóscemú pozițiunea de dreptú a popórelorú pe timpulú lui Traianú. Pe timpulú lui Traianú în imperiulú romanú aú fostú mai multe felurí de drepturí publice în im-

periu, așa pentru persoane, precum pentru orașe, colonii și locuitorii din țerile cucerite făcute provinciile romane.

Roma fundându-se la anul 753 ant. Christosă la începută a avută ună teritoriă foarte mică, și ómenii, carii locuiaă pe acestă teritoriă, mai alesă Latini și Sabinii dela Roma, s'aă numită ; Romanii și încă sub regii primii s'a creată : *Ius civitatis Romanae*, adecă ; dreptulă cetățenimii romane, — ală unui cetățenă romană, — ce însă nu l'aă avută toți locuitorii teritoriului. *Cives Romanus* avea multe drepturi personale și publice, și era ca o demnitate a fi cetățenă romană.

S'aă începută luptele cu Latini și popórele vecine, — dar progresulă nu era precumă ilă doriaă, pentru acésta la anulă 493 ant. de Christosă Romanii aă legată federe (ună felie de alianță) cu latini și acestia s'aă numită „socii latini *nominis* (soți cu numele latini) însă așa, încată Latini nu eraă de totă independență, și din relațiunile de federe s'a desvoltată ună altă dreptă publică : *Ius Latii*, séu *latinitatis* (dreptulă țerii Lațului, séu a latinității), care a fostă dreptă mai mică, decată *Ius civitatis Romanae*, — mai restrinsă și față de persoane și față de instituțiunile publice ale Latiniloră. La anulă 338 înainte de Christosă Romanii aă desfăcută legătura cu Latini, deși aveaă limbă și religiune comună, — pentrucă s'aă simțită așa de tari, încată să pótă stăpăni pe socii latini *nominis* și respective să-și lățescă domnia peste Latini, — și după-ce i-aă învinsă, aă dăruită persoane și orașe cu *Ius civitatis romanae, sine suffragio*, adecă, fără votă de constituțiune și fără de a avea dreptă la magistratură în Roma, — mai târđiă, astfelă de restringere s'a retrasă.

Îndată, după-ce Romanii s'aă vedută în pace din partea Latiniloră, aă pornită ca se cucerescă celelalte popóre ale Italiei de atuncea, și până la anulă 268 înainte de Christosă aă cucerită dela riuă Arno din Etruria, și dela orașulă Striminium din Umbria, până la orașulă Regium din vârfulă sudică alu Italiei de atuncea, și astfelă s'a efaptuită unitatea Italiei de atuncea sub hegemonia și voința tare a Romaniloră. Acuma

Romani, pe unele popore, cari s'au predat mai usor se au avut încă virtute militară, le-a numit: Socii italicis nominis, adică: soți cu numele italic, și dela 268 ant. Christos pentru totă Italia de atunci s'a dezvoltat dreptul public numit: *Jus italicum* (dreptul italic) care a fost mai mic și mai restrins decât: *jus civitatis Romanae* și respective decât *jus Latii* se latinitatis, pentru că poporele erau mai greu de gubernat în imperiul lătit.

După-ce Romani la 241 ant. Chr. au cuprins insula Sicilia, și-au îndreptat armele în contra Celților se Gallilor dela nordul Etruriei și Umbriei — așezați până în Alpi, în așa numita Gallia Cisalpina (dincóce de Alpi); La 224—222 ant. Christos Romani cuprind Gallia Cisalpina, și o impart în G. Cispadana (dincóce de rîul Padus) și G. transpadana (dincolo de rîul Padus) și o alătură Italiei de până acuma, și Gallia Cisalpina o numescu: Italia Celtică se Italia de sus. Virtutea romană înse n'a lăncețit, ci a trecut și în Gallia transalpină (G. dincolo de Alpi și dela 59—50 ant. Christos au alăturat imperiului și G. transalpina, și atunci pentru ambele Galii s'a dezvoltat dreptul public: *Jus Galliarum* Acest drept public a fost și mai mic decât: *Ius italicum*; însă pentru acésta, coloniile cari s'au dus din Latiu, au căpetat *jus Latii* sa latinității, éra cari s'au dus din Italia (dela Regium până la Arno și Ariminium) au căpetat *jus italicum*. Întră drepturile ambelor Gallii a întrat o diferență, — căci împératul Octavian la anul 42 înainte de Christos Gallia cisalpina a alăturat'o și contopit'o cu Italia vechiă, și deatunci Gallia-cisalpina s'a numit: Italia celtică și Italia de sus; și dreptul italic s'a lătit și peste Celți se Gallii din Italia de sus, — până-ce *jus galliarum* a ramas încă pentru Gallia transalpină (Francia de ađi).

La 89 înainte de Christos Iulie Cesare, ca consul și tribun M. Plantie Silvanu, precum Gaie Papirie Carbone au adus legea: *pentru primirea Italilor în Jus civitatis Romanae*. Precum am arătat, Italia era atunci numai până

în Gallia Cisalpina, — și astfel Italiă a fostă proclamați de Romani, — érá dela 42 înainte de Christos și Celții s'au Gallií din Italia de susú, devenirá Romani, — dar fără ca se aibă Italií și Celții în tóte părțile adevératulú jus civitatis Romanae, căci preste totú a domnitú jus Italicum.

Și după-ce Romanií 'și-au lătitú imperiulú și în alte părți ale Europei și Africei și Asiei, și cucerindú felurite popóre, aú creatú noué provincií romane, — s'a desvoltatú; *Ius provinciarum*, adecă: dreptulú provinciilorú. Acesta a fostú mai micú decâtú tóte celelalte drepturi publice, înșirate mai susú, și nu asemene pentru tóte provinciile nóuë; — căci în unele s'a datú dreptú mai lărgitú, în altele mai restrinsú, așa precum poporulú s'a predatú mai ușorú și a recunoscutú statulú romanú, — séú precum s'a improvitú și a causatú multă versare de sânge.

Locuitorii din provinciile cucerite de regulă s'au numitú: *Deditií, séú in ditione redacti, adjecti*, adecă: aduși sub stăpânire, supuși. Eí nu avea constituțiunea lorú și erau gubernatí de magistrați Romani, dar Romanií nisuiaú, ca se atragă pe locuitorí și pentru acésta făceaú și din eí cetățeni romani.

De totú sub alte considerațiuni de drepturi publice aú fostú *Coloniile romane* aduse în provincií, sub considerațiunii cu multú mai favorabile decâtú provincialii. În ce formă a fostú organizarea imperiului romanú și respective din Roma, în acea forme, dar firesce mai mică, a fostú și organizarea unei colonii romane; — Colonia a fostú: statulú romanú, în miniatura, adecă în forma mică, a fostú cu asemene feluri de magistrați și drepturi.

Asemene, de totú sub alte considerațiuni cadú *legiunele* (regementele) *romane* din provincií, — pentrucă aceste aú fostú organizate milităresce, și aú fostú adunate din feliurite țeri și popóre ale imperiului; legiunile romane aú fostú garnisóne, cari se strămutaú din țeri în țeri — până-ce coloniile erau permanente avéndú vatra lorú în provinciă.

După-ce dară amă înșirată pe scurtă despre drepturile publice din imperiulă romană, ca se cuprindemă mai bine poseșiunea coloniiloră romane din Dacia, vine întrebarea, că :

„*Trăiană împăratulă ce drepturi publice a dată coloniiloră romane din Dacia*“¹⁾

În legile romane se află :

„Și în Dacia, Colonia Zernensiloră aședată de divulă Traiană, e cu dreptulă italică¹⁾).

„Si Zarmisegethusa e cu acelu dreptă; asemenea colonia Napocensă și Apulensă; și satulă Patavicensiloră, carele dela divulă Severă a căștigată dreptulă coloniei²⁾).

Aă mai fostă și alte colonii romane în Dacia, dar la 528—534 după Christosă când Iustiniană a adunată fragmentele de legi, nu s'a aflată urmă de altele, decâtă de cele înșirate; sântă însă alte isvóre pentru celelalte colonii din Dacia. — Pentru themă sântă destule, cele înșirate.

Și înainte de Trăiană și după elă, împărații aă dăruită *coloniile romane*, cu atare dreptă publică; dăruirile cele mai din urmă sântă dela împăratulă Alexander Severă mortă la 212 după Christosă pentrucă după elă a domnită împăratulă

¹⁾ În Corpus juris civilis sânt legile romane, codificate de Iustiniană împăratulă la anulă 528 până 534 după Christosă. În Digestorum lib. L. titlulă XV. punctă 8 se află: In Dacia quoque Zernensium colonia a divo Traiano deducta, juris italicę est.

Zerna scă Dierna scă Cerna a fostă Coloniă pela Zernești din România, la Dunăre pela Turnulă Severină.

²⁾ Digestorum lib. la titlu XV. punctă 9 Zarmisegethusa quoque eiusdem iuris est, item Napocensis colonia et Apulensis; et Patavicensium vicus, Qui a Divo Severo ius coloniae impetravit.

Zarmisegethusa la Dacă, Ulpia Traiană la Romană, ađi Gradiste scă Vărhely în țara Hațegului. Napoca se pune lângă Clușulă de ađi, Apulum a fostă Belgradulă scă Alba-Iulia de ađi. Patavissa scă Potaișa e Turda de ađi. Decă Patavicensii aă căpetată dreptulă coloniei dela Severă — ără tóte celelalte, dela Traiană. Vicus Patavensium e de mare însēmnetate: a) pentrucă arată, că de unde aă venită colonistii. În Veneția a fostă orașulă Patavium, rădicată de Eugină, ună trunchiu din poporulă Etrusciloră; b) că Colonia Patavicensiloră nu a fostă formată sub Traiană căci altcum acesta Ț dedea jus italicum, ci că Patavicensii ori s'aă ruptă de cătră alte colonii mai vechi, ori aă emigrată mai târđiă în Dacia.

Caracalla, carele pe toți locuitorii liberi ai imperiului roman îl a proclamat de cetățeni romani, adică: afară de sclavi.

Dar și până la Sever, în toate coloniile române au avut: *jus italicum* și altă dreptă.

„Eară colonia Ptolomensilor, carea e aședată întră Phönice și Palaestina, *nu are nimic, afară de numele coloniei* ¹⁾.

În Palestina fură două colonii, Caesariensa și Aelia Capitolina, *dar nici una n'are dreptul italic* ²⁾ sub Vespasian s'a numit: Flavia; érá Aelia Capitolina a fostă fundată de Aelius Hadrianus, — pe locul, unde a stată Ierusalimul resipit.

Dar Sever împăratul a fostă așa de liberal, încât și orașelor cu locuitorii de origine străină, și unde numai garnisóna a fostă romană, li-a dăruită numele de colonie romană și li-a dată *jus italicum*, însă acele au trebuită să aibă forțe mare merită pentru statul roman. Așa p. e. a fostă Colonia Tyrilor în Phönice din Syria, căci Sever a strămutat, a rădicat Phoenice de colonia romană ³⁾.

Ulpian, unul din cei mai renumiți juriști romani dice: „E de a scii, cumcă sântă atari colonii, cu dreptul italic, precum e Fenice în Syria, colonia cea mai strălucită a Tyrilor, de unde e originea mea (a lui Ulpian); mândră cu regiuni și în șirul seculilor cea mai vechiă, puternică de arme și cea mai ténétorea de federea ce a legată cu Romani; érá acesteii colonii, divul Sever împărat al nostru, pentru

¹⁾ Locul citat punct 3. Ptolomensium enim colonia quae inter Phoenicem et Palaestinam sita est nihil praeter nomen Coloniae habet. Ptolemais oraș în Phönicia, (ași Acca și Sântul Iean d' Acre), se înșiră întră coloniile romane.

²⁾ Coc. cit. punct. 6. În Palaestina duae fuerant coloniae, Caesariensis et Selia Capitolina, sed neutra jus italicum habet.

³⁾ Meyers Conv. Lex. Vom Kaiser Severus zur römischen Colonie erhoben, adică: de împăratul Sever, a fostă înălțat de colonia romană — fără ca locuitorii se fiă fostă Romani. Kocsányi Ferenc Régi földleirat pag. 133 római teleppé tette = a făcut'o de colonia romană.

credința, către mărita republică și imperiul roman, i-a dat dreptul italic¹⁾.

După aceste desluciri vine întrebarea, că: „*Traianu împăratul, pentru-ce a dat jus italicum, coloniilor romane din Dacia?*”

„*Pentru-că Traianu în Dacia a adusă coloniă romane, adunate din Italia și din popore, cari în Italia avău jus italicum, și nu se putea, ca locuitorii Italici cu jus italicum, aduși ca coloniă în altă țară, să se perdă dreptul italicu.*”

Iară din contră, coloniile aședate în alte provincii, dar fără populațiune din Italia, ci din alte provincii și din popore străine nu aș căpătat jus italicum. Și Ulpianu, colonia din Fenice nu o numesce: colonia romană, ci numai coloniă. Aceste coloni întru atâta erau romane, încâtă erau aședate de Romani sêu rădicate la dreptul unei coloni romane. Erau aședate, ca se impopuleze orașe respite în resbóie, sêu să fiă de ajutoru garnisónei romane, față de populațiunea locală și numai magistrații erau Romani.

Acum ne vom convinge și mai bine, că *Orbis Romanus*, pentru coloniile romane din Dacia a fost în sensul strins: *Italia*, unde s'a vorbit, limba popurală romană. Prin urmare să ne reîntórcem éra la Eutropie, carele arată, că pe timpul împăratului Adrianu 118—139 după Christosu adecă: la 20—30 de ani după colonisare „*în Dacia aș fostă mulți cetățeni Romani.*”

Aș și trebuit să fiă mulți cetățeni Romani în Dacia.

a) după legea lui Iulie Cesare și a numiților tribuni la 89 înainte de Christosu Itali (cei liberi) din Italia fură primiți în jus civitatis Romanae, adecă căpătară dreptul de cetățeni romani;

¹⁾ Ulpianus Domitius lib. I. de Censibus punct 1. Ulpianu s'a născut la 170 după Christosu în Tyrosu, a fost învățătorul și tutorul împăratului Severu, — de aci putem pricepe, că pentru Tyros (Fenice) s'a rădicat de colonia romană, — în carea, numai garnisóna a fost romană, și puțin cetățeni.

b) pentrucă împăratul Octavianu la anul 42 înainte de Christos și Gallia cisalpina a unit'o și contopit'o cu Italia, și atunci și orașele și municipiele, și locuitorii liberi ai Galliei Cisalpine au intrat în cetățenimea romană;

c) pentrucă cu coloniile romane în Dacia, nu au venit numai diregători romani adecă persoane singulare, cari au avut jus civitatis romanae, — ci după Eutropie, a venit mulțime nemărginită de ómeni, pentru de a cultiva agrii și a *impopula orașele*, între cari, precum scim din inscripțiuni, au fost mai multe orașe provădute cu drepturi municipale, și au avut populațiune din tóte clasele sociale;

d) pentrucă pentru gubernarea Daciei, afară de diregători, chiar a fost lipsă și de cetățeni romani, ca se fiă o pază credincioasă a provinciei nouă și apăsătoare, susținătoare de potestatea romană în Dacia, căci precum ȕice Carolu Rotteck (II. pag. 134). „Coloniile romane s'au așădat pentru impopularea orașelor risipite séu pentru susținerea Domniei romane; pentru acésta mai multu la granița inamicilor séu în mijlocul națiunii de credință dubioasă. Astfelu de colonii, respective de garnisóne se folosiau de *dreptul român*, dar fără ca se i-a parte la comițiile (adunările constituționale) și la demnitățile de magistrați din Roma“.

Dar pentru dovedirea, că mulțimea din coloniile romane s'a adus din Italia, unde s'a vorbitu limba poporală romană și unde era mulțime și de cetățeni Romani, — ce trebuie dovadă mai mare, decâtu chiar noi însine? limba noastră, și mulțime de caracteristice pentru romanitatea noastră, sântu dovedi în gradul cel mai mare!

Au dórá cu putință e în natură, ca din leu și din vultur să se prăsască unu alu 3-lea și alu 4-lea soi de animale, fără ca să se susțină caracteristică leului și a vulturului. Romani, numai din Romani s'au putut nasce!

E bine, — am ajuns cu aserțiunea și respective cu demonstrarea, că: „*Coloniile romane aduse în Dacia, au fost din Italia!* dar acum urméză întrebarea, că: Coloniile romane

aduse în Dacia, din ce părți și din cari popóre ale Italiei au fostú adunate? Și adecă: întrebarea și mai de aprópe, că: Pe ce teritorú italicú, anume a fostú légánulú coloniilorú romane, — și care poporú vechiú alú Italiei a datú din sine partea cea mai mare coloniilorú romane, pentru de a mijloci nascerea unui poporú nouú latinú séú *romanú*, de sine stătătorú și întregú, — adecă: nascerea poporului românescú?

Scrutările de până acuma nu s'au atinsú de asemenea întrebări, — dar eu credú, că într'unú șirú lungú de pertractări viitoare, le voiú deslega cu rezultatulú doritú.

Dr. *At. M. Marienescu.*

BIBLIOGRAFIA.

Dupá volumele I. și II. ale opului titulatú:

Părți alese din Istoria Transilvaniei pe două sute de ani din urmă, au apărutú și *volumulú alú III-lea* în formatulú și cu tipariulú celorlalte două, în 40 de cóle, de G. Barițiu. Sibiiú 1891 în edițiunea autorului. Tipografia W. Krafft.

Acei cetitori români, cari au aruncatú ochii preste cele două volume vorú fi pututú observa, că cele mai multe părți câte amú adunatú la unú locú se reducú la istoria suferințelorú poporului românú, s'au precum s'a mai đisú, la tragedia nóstrá naționalá, anume în vol. I. începéndú dela anulú 1683 până inclusive la 1847, érá în alú II-lea dela 1848 până la 1860, adecă selbatecele vėrsári de sánge, atrocitățile esecutate cu scopú de a estermina pe poporulú românú apoi lege marțialá și în urmă absolutismú rigorosú.

Íntocma același metodú amú urmatú și în compunerea volumulú III, care cuprinde evenimente dela 1860 până la 1883, adecă dintr'unú periodú de 23 de ani, fórte bogatú și acesta de catastrofe mari, ca și de resturnături, care au lovitú de a dreptulú în partea națiunei románe locuitoare în țerile monarchiei austro-unguresci. Nu amú trecutú cu vederea evenimentele generale, fără a cărorú cunóscere nu amú putea íntelege pe acelea, în care au fostú acești români actori, în proporțiuni ca niciodatá, atátú în sfera politicá câtú și în cea bisericescá și íntro ímulțirea elementelorú de culturá, nu numai până la dualismú, ci chiar și dela acesta încóce în mânia tuturorú pedecelorú și a machiavelismului rafinatú.

Cele două congrese naționale politice, unul din Ianuarie 1861, altul din Aprilie 1863, cele două diete transilvane, una democratică dintre anii 1863 et 4, alta aristocratică din Novembre 1865, desele călătorii ale metropoliților și deputaților la Viena, intrarea ardelenilor în senatul imperial din Viena, eșirea lor de acolo între cele mai triste împregiurări, smulgerea românilor greco-orientali de sub domnia hierarchiei sârbesci, prin organizarea metropoliei și a episcopiei de Caransebeșu alătura cu cea de Arad, disensiunile românilor, — ca urmare imperativă a înfricoșatei căderei dela Königgrätz, înființarea dualismului, autonomia Transilvaniei cassată, legile acesteia din 1863/4 anulate, națiunea română ca individualitate politică sacrificată și aruncată la discrețiunea unui alt element național, luptele politice continuate din partea românilor, intrarea lor pentru marele scop al emancipării manifestată și circumscrisă în memorandumul național, împărțășit în patru limbi popórelor apărătoare de drept și de libertate, acestea și alte câte-va momente mari din viața noastră națională se pot vedea adunate în vol. III pe 23 de an, confirmate cu câte-va acte și corespondențe intercalate în text, érá altele vre-o 96 alăturate ca suplement la volumul acesta, precum s'aú adaus 80 și la celelalte două anterióre.

Acestú volum alú III-lea costă legatú tare 4 fl., legatú ușorú 3 fl. 50 cr. v. a.

În restimpú de 3 luni, adecă până la 31 Ianuariú 1892 espedițiunea din partea autorului se face franco pentru toți domni, câți se vorú fi prenumeratú deadreptulú la elú, după acelú terminú esemplarele remase neprenumerate trecú în comisiune la librăria W. Krafft în Sibiiú.

Dela 5 saú mai multe esemplare plătite dintr'o dată se daú 10% ca rabatú.

Se mai află și din vol. I. și II. multe esemplare și se daú cu prețurile cunoscute mai de înainte, legate tare câte 5 fl. broșurate câte 4 fl. 50 cr. s'aú tóte trei volumele în 141 de cóle 14 fl. legate, 12 fl. 50 cr. broșurate.

Comandele se facú mai sigurú prin mandate postale. Espeđițiune promptă.

Sibiiú, 30 Octobre, 1891.

George Barițiu.

Codicele Mateiū Voileanū, scriere din prima jumătate a véculei trecutū, publicată de *Mateiū Voilénū*, asesorū consist. Sibiiū tipografia archidieceasană 8° 144 pag. preţulū 80 cr.

Cartea poporului. *Carte de cetire*, pentru anii din urmă ai scólelorū poporale, scólele de repitiţiune, cursurile de adulţi şi pentru poporulū nostru întocmită de *I. Popū Reteganulū*, edit. librăriei N. I. Ciurcu, Braşovū, 1892 preţulū 75 cr.

Chiuiturī de care strigă ficiorii în jocū, adunate din poporū de *I. P. Reteganulū* şi date poporului de A. Todoranū tipograf. Gherla tip. edit. şi popr. tipogr. Aurora A. Todoranū 1891.

Datine şi credinţe poporale, opū ce se va pune sub tiparū la începutul anului 1892 şi prin Augustū va fi gata, conţinendū 50 cóle, tipărite în 8° mare, tipografia Aurora în *Gherla* (Szamosujvár), de *Ioanū Popū Reteganulū*. Preţulū de prenumeraţiune 3 fl. a se trāmite la numita tipografiā celū multū până la 1-a Ianuarie st. v. 1892.

PARTEA OFICIALĂ.

Nr. 455/1891.

Procesū verbalū

alū comitetulū Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului românū, luatū în şedinţa dela 6 Noemvre n. 1891.

Preşedinte: Dr. Il. Puşcariū, vice-preşedinte. **Membrīi prezenţi:** Ioanū Hannia, P. Cosma, Z. Boiu, Ioanū Papiū, I. St. Şuluţū, I. V. Russu, I. Creşu, I. G. Popū, G. Candrea, cassarū, Nicanorū Frateşū, controlorū, N. Toganū, bibliotecarū.

Secretarū: Dr. I. Crişianū.

Nr. 217. Preacuvioşia Sa dlū archimandritū şi vicarū-archiepiscopescū, Dr. Il. Puşcariū, împărtăşesce, că, în calitatea sa de vice-preşedinte alū Asociaţiunii, s'a aflatū îndemnatū a convoca însuşi şedinţa de faţă, fiindū preşedintele, dlū G. Bariţū, împedecatū, şi declară decī şedinţa deschisă.

— Spre sciinţă.

Nr. 218. Direcţiunea scólei civile de fete a Asociaţiunii prin hārtia Nr. 18 Septemvre a. c. Nr. 11 subşterne spre revisuire

protocolul conferinței corpului didactic delat 12 Septemvrie a. c. dimpreună cu planul de ore.

Din protocol se vede:

a) că s'au introdus puterile nou numite: directorul Dr. I. Crișianu, învățătorul I. Popoviciu și guvernanta Cornelia Ciceiu, toți începându-și deja funcțiunea;

b) că la stabilirea planului de ore pentru anul scol. curent corpul didactic a fost necesitat să reflecte la serviciile guvernantei în ce privește prevederea limbii germane în clasele III și IV, și că numitul corp se roagă, ca acest comitet să revină asupra propunerii lui din conferința delat 29 Iunie a. c. referitoare la sistemizarea unui post pentru o nouă putere didactică suplentă;

c) că pentru împăcarea unor divergențe între planul de învățământ stabilit de comitet și aprobat de locurile mai înalte și între planul edat, după aprobarea celui dintâiu, de înaltul ministeriu reg. ung. de culte și instrucțiune publică prin ordinațiunea din 11 August 1887 sub Nr. 29000, s'a exmis o comisiune din sînul corpului didactic cu însărcinarea a face conferință propunerii relativă la modificările, ce vor fi a se introduce; modificările, ce le va proiecta conferința, se vor supune comitetului spre aprobare;

d) că până la 12 Septemvrie a. c. au fost înscrise 45 eleve; lecțiile 'și-au luat începutul regulat la 7 Septemvrie a. c.;

e) că 5 eleve au fost permise pe baza unui examen de primire;

f) că revisuindu-se biblioteca corpului didactic, s'a constatat lipsa unor cărți, cari probabil se vor fi aflându spre folosire la fostul bibliotecar, la dnul Dr. P. Șpanu; pentru restituirea numitelor cărți a făcut direcțiunea pașii de lipsă la însărcinarea conferinței;

g) că comitetul e rugat a prelimina în budgetul pro 1891/2 o sumă corespunzătoare pentru procurarea unui dulap de cărți pe sîma bibliotecii corpului didactic. (Ex. Nr. 366/1891 și Nr. 416/1891).

— Introducerea nouelor puteri la scola, dispozițiunile luate pentru proiectarea modificărilor, ce ar fi să se introducă în planul de învățământ, starea elevilor și recepțiunea unor eleve pe baza examenului de primire servesc spre știință. Ce privește lipsa de cărți constatată în biblioteca corpului didactic, direcțiunea va încunoscînta la timpul se pe comitet despre rezultatul pașilor întreprinși.

Ce privește cererea corpului didactic referitoare la sistemizarea unui post pentru o nouă putere didactică, comitetul acum

nu se află în poziția de a o încuviința, mai ales și în vederea dispozițiilor, ce vor fi a se lua cu scopul de a se executa concluderea adunării generale din anul acesta, relativ la crearea de stipendii pentru elevi și eleve, cari să se perfecționeze ca puteri didactice pentru școala noastră, dispozițiilor, în cari se va reflecta și la lipsa indicată în propunerea corpului didactic.

Pentru ca și până atunci să se delătore neajunsul, ce se arată în prevederea studiului limbii germane, direcțiunea școlii se însărcinează cu eruirea unei persoane apte, care pe lângă o remunerațiune corespunzătoare ar fi aplicată să provadă numitul studiu, avându a face comitetului propunerii atât cu privire la persoană însași cât și cu privire la remunerațiunea, ce ar fi a i-se aplicada.

Nr. 219. În legătură cu cele cuprinse la punctul precedent se prezintă spre revizuire protocoalele conferințelor corpului didactic al școlii Asociațiunii dela 7 Octombrie a. c. și dela 17 Octombrie a. c. cuprinzându propunerii relativ la modificările, ce ar fi a se introduce în planul de învățământ. (Ex. Nr. 456/1891).

— Modificările propuse, fiind întemeiate pe planul de învățământ edat de înaltul ministeriu reg. ung. de culte și instrucțiune publică prin ordinațiunea dto 11 August 1887 Nr. 29000 se primesc și planul de învățământ al școlii civile se stabilește în textul, ce se alătură la acest proces verbal.

Nr. 220. Dl. At. Cimponeri, jude de tabla reg. în pens. cere a i se arăta, dacă e posibil, ca fiica d-sale Ecaterina, elevă a școlii civile, să fiă primită în internat numai preste și, dându-i-se aici prânzul și ojina, ăru sera să mērgă acasă, unde ar fi să petrecă și Duminecile și sērbătorile; și care ar fi condițiunile de primire? (Ex. 349/1891).

— Ne încăpându în cadrulul regulamentului școlii și a internatului, cererea dlui At. Cimponeri nu se pōte încuviința.

Nr. 221. Dl. Ioan Iancu, preot în Vidra supr., prin hārtia dto 5 Septembrie a. c. trimite suma de 50 fl. v. a. rata a II-a pentru anul curent din arēnda pentru realitățile din lāsămēntul lui Avram Iancu (Ex. Nr. 354/1891).

— Se cuitēză primirea sumei de 50 fl., care s'a transpusă la cassa Asociațiunii spre contare în regulă.

Nr. 222. În legătură cu cele cuprinse la punctul precedent se decide :

— Se solicitēză dl. B. de Harșanu să satisfacă fără amēnare concludul acestui comitet dto 4 Iuliu a. c. Nr. prot. 101, ce i-sa

comunicatū sub Nr. 187/1891 și prin care a fostū provocatū a subșterne la comitetū sumele, ce le-a incassatū din arēnda după realitățile din lāsămēntulū luī A. Iancu, de cāndū a luatū d-sa în mână administrarea acelorū realități și panā ađi.

Nr. 223. Eliseiū Mezei, stud. în teologiā, se rōgā pentru unū ajutorū în loculū stipendiulū de 60 fl. din fundațiunea Marinovicī, care i s'a fostū votatū în anulū 1888, după-ce în urma morțiī tatālū sēu fī rēmāsese Asociațiunii dela acesta o donațiune de 2000 fl. cu datorința, ca din interesele acestei donațiunii să fiā spriginitū fiulū Eliseu, pe atuncī studentū de gimnasiū, pe timpulū, cātū va fi la studiu. (Ex. Nr. 360/1891).

— Cererea tinērulū Eliseū Mezei se încuviințēzā și 'i se votēzā, pentru cei trei anī consecutivi cātū se cere să stee la studiulū teologiei, unū ajutorū în suma anualā de 60 fl. v. a., care se va acoperi din cruțările budgetulū anilorū respectivī. Extradarea ajutorulū se va face în rate treilunare decursive, cu începere dela 1 Sept. a. c.

Nr. 224. Direcțiunea despărțementulū XX. (Beclēnū) prin hārtia dto 12 Sept. 1891 subterne, pe lângā suma de 44 fl. taxe întrate dela membri, spre revisuire protocolulū adunārii generale a despărțēmētulū, țnute în Becleanū S. Dobica la 1 Augustū a. c., dimpreună cu aclusele luī: a) consemnarea membrilorū, b) o disertațiune „Cāteva cuvinte de învēțăturā pentru poporū“ de I. Botēnu, c) preliminarulū pro 1891/2, și d) raportulū subcomitetulū, cu rugarea: de a se publica disertațiunea în fōi'a „Transilvania“, ērū pe sēma membrilorū a se trimite cāte unū esemplarū din statutele și regulamentele Asociațiunii precum și fōia „Transilvania“. Din protocolulū subșternutū se vede:

a) cā s'a cetitū raportulū subcomitetulū despre activitatea sa dela constituire și panā la adunarea de față;

b) se ascultā raportulū cassarulū asupra sumelorū întrate dela membrii;

c) s'a hotāritū a se lāsa la chipzuēla subcomitetulū aflarea modalitățiī pentru învitarea poporulū la adunāri;

d) pentru regularea agendelorū e rugatū acestū comitetū a pune la dispoziție pe sēma membrilorū din despărțēmētū exemplare din tipāriturile Asociațiunii;

e) disertațiunea a fostū ascultatā cu plăcere și s'a aclusū la protocolū în scopulū de a fi publicatā;

f) din taxe dela membrii vechi ordinarī și ajutori a întratū suma de 65 fl.;

g) se preliminară spelele despărțământului cu 21 fl., cari se voru acoperi din suma de 21 fl. intrată la adunare dela membrii ajutători; taxele dela membrii ordinari în suma de 44 fl. s'au transpusu comitetului Asociațiunii;

h) proxima adunare generală se va ține în Apa-Nușifalău. (Ex. Nr. 361/1891).

— Se adeverece primirea sumei de 44 fl. intrată din taxe dela membri; suma numită s'a transpusu la cassa Asociațiunii spre contare în regulă. Disertațiunea cetită în adunare se transpune redacțiunii foicei spre eventuală publicare. Tipăriturile cerute se trimitu în exemplare corespundătoare; în privința trimiterii foicei la adresa membriloru s'au luat dispozițiunile de lipsă. Cuprinsul protocolului subșternut se ia cu aprobare la cunoscință.

Nr. 225. Dlu Partenie Cosma prin hârtia dto 3/15 Septemvrie a. c. transpune din partea dlu Dr. A. Maniū suma de 200 fl., menită dreptu ajutoru pentru elevele dela scōla civilă de fete a Asociațiunii pe anul scolaru 1891/2 cu rugarea: a se cuita primirea ei de-a dreptulu dlu Dr. A. Maniū. (Ex. Nr. 362/1891).

— Se cuităză cu mulțumită primirea sumei de 200 fl., care sumă s'a transpusu spre contare la cassa Asociațiunii și se va folosi conformu destinațiunii ei.

Nr. 226. Direcțiunea scōlei Asociațiunii prin hârtia dto 29 Septemvre a. c. Nr. 20 raportăză, că eleva de clasa II civilă, Elisabeta Popovică, căreia 'i-s'a conferit unu stipendiu de 50 fl. pro anul scol. curentu, locuindu afară de internatū, a declaratū înaintea direcțiunii dimpreună cu părinți ei, că renunță la stipendiul votatū. (Ex. Nr. 377/1891).

— Spre sciință. Stipendiul din cestiune se declară vacantū.

Nr. 227. În legătură cu cele de sub Nr. precedentu se presentă cererea domnului Dr. Sofronu Comșa, medicu cercualu în Arpașul infer., pentru acordarea unu stipendiu de 50 fl. pe séma fiicei sale Maria (Ex. Nr. 363/1891).

— Cererea dlu Dr. Sofronu Comșa se încuviință între marginile condițiunilor din concursu.

Nr. 228. Direcțiunea despărțământului XXIII (Turda) alu Asociațiunii prin hârtia dto 17 Septemvre a. c. Nr. 1 subșterne, pe lângă suma de 40 fl. taxe intrate dela membri, protocolul adunării generale a despărțământului, ținute în Turda la 8 Augustū a. c., cu aclusele lui spre revisuire.

Din protocolul subșternut se vede:

a) că în absența directorului, a dlui Dr. I. Rațiș, a deschisă adunarea secretarul, dl Simeon Popu;

b) că până la reconstituirea despărțământului, ce are să se întempe în această adunare, s'a încredințat presidium dlui Simion Popu, ér oficiul de secretar, purtat până acum de dl Simion Popu, dlui S. Moldovanu;

c) că reconstituindu-se subcomitetul, s'a ales:

1. Director: dl Simeon Moldovanu;

2. Membrii în comitet: Dni Dr. I. Rațiș, Ioan Petricașu, Silvestru Moldovanu, Alex. P. Romoșanu, Iuliu Vlăduțu și P. Roșca;

d) proxima adunare generală se va ține în comuna Luna de Arieșu;

e) d-sora Augusta Vlăduțu a declamat poezia „Sentinela română“, ér dl Eugeniu Pătăceanu poezia „Glasul unui român“, de A. Mureșanu; dl Simeon Nicora, învțător în Luna, a cetit disertatiunea „Despre însemnătatea bibliotecelor populare“, ér dl N. Mazere a ținut un discurs „despre cultivarea limbei și literaturii române, ca ținta supremă a Asociațiunii transilvane“; disertatiunea dlui Nicora se alătură la protocol spre eventuală publicare în fôia Asociațiunii;

f) a intrat din taxe suma de 40 fl. v. a.

În legătură se presentă și hârtia aceleiași direcțiuni dto 3 Octombrie a. c., prin care se subșterne spre revisuire și protocolul subcomitetului dela 17 Septemvre dimpreună cu 3 acții de ale bancei „Arieșana“.

Din protocolul subcomitetului se vede:

a) că s'a constituit subcomitetul, ales fiind de actuar dl Silvestru Moldovanu, cassar dl Iuliu Vlăduțu și controlor dl Alex. P. Romoșanu;

b) suma de 14 fl. 48 cr., venitul petrecerei de vară a tinerimii române din Turda, va fi a se folosi pentru acoperirea trebuințelor despărțământului;

c) s'a luat hotăriri de a stîrni interesul inteligenței și a poporului din despărțământ pentru scopurile Asociațiunii;

d) amanetul dlui B. Suciș, constătător din 3 acții arieșene, până își va achita restul de 150 fl. din taxa de membru fundator, să se păstreze la cassa Asociațiunii. (Ex. Nr. 364 și 393/1891).

— Primirea sumei de 40 fl. se cuitază. Suma numită s'a transpusă la cassa Asociațiunii spre contare. Reconstituirea sub-

comitetului se ia cu aprobare la cunoscință. Celelalte părți ale protocolului adunării generale servesc spre știință cu aceea, că disertațiunea dluî Nicoră se va transpune redacțiunii spre eventuală publicare în foia Asociațiunii.

Cuprinsul protocolului subcomitetului servește spre știință, cuitându-se primirea celor trei acțiuni ale dluî Suciū, care se vor păstra la cassa Asociațiunii până la achitarea restului din taxa de membru fondator. Venitul acțiunilor se va socoti în contul intereselor conveniende după suma restantă.

Nr. 229. Direcțiunea școlii prezintă cu hârtia dto 18 Septembrie a. c. Nr. 13, conform însărcinării primite cu datul 5 Sept. a. c. Nr. 333, părerea sa asupra cererii preotului din Armeni Simeonū Oprișu, ca ficele sale Leontina și Silvia să fie scutite de didactru pentru anul școlar curent. (Ex. Nr. 367/1891).

— Se adoptă părerea direcțiunii și eleva Leontina Oprișu se scutesce dela solvirea didactrului pro 1891/2, rămânându ca Silvia Oprișu să plătescă numitul didactru.

Nr. 230. Direcțiunea școlii prezintă în hârtia dto 19 Sept. a. c. Nr. 14, la însărcinarea primită cu datul 5 Septembrie a. c. Nr. 337, părerea sa asupra cererii d-șorei Valeria Avramū, pentru a fi primită ca îngrijitoare la internatū (Ex. Nr. 368/1891)

— Părerea direcțiunii de cuprinsul, că d-șora Valeria Avramū, fiindu prea tineră, nu se pôte de astădată nici-decum reflecta la serviciile dênsei, se adoptă, avându a se da petentei un răspuns în acestu înțelesu.

Nr. 231. Direcțiunea școlii prezintă în hârtia dto 19 Sept. a. c. Nr. 15, conform însărcinării primite cu datul 5 Septembrie a. c. Nr. 339, părerea sa asupra însinuării dluî Dr. A. Balinth la postul de medicu în internatū, care merge intr'acolo, că e forțe greu între împregiurările date a reflecta la serviciile, altfelu siguru bune, ale dluî Dr. A. Balinth, după-ce acela locuesce atât de departe de internatū, mai alesu și în vederea, că în casurile obvenite deja direcțiunea a reclamatū și continuă a reclama, în conțelegere cu dlū delegatū, serviciile dluî Dr. Süssmann, care aprópe doi ani de a rëndulū a provēdutu postul de medicu alū internatului în substituirea dluî Dr. I. Moga, spre mulțumirea noastră, fără a primi vre-o remunerațiune. (Ex. Nr. 369/1891).

— Se adoptă părerea direcțiunii, aprobându-se dispozițiunile făcute.

Nr. 231. Păreră direcțiunii școlare cerută prin hârtia acestui comitetu dto 5 Septemvre a. c. Nr. 342 asupra cererii dluî Tăbăcariu, de a se scuti fiica sa Eugenia de didactru pentru anulul școl. curentu, care păreră merge într'acolo, ca numita elevă, nedovedindū sporiu deplinu satisfăcătoriu, să fiă scutită numai în considerarea deosebită a stării părinților seî și numai pe sem. I. alū anulul școl. curentu, scutirea mai departe rămânendū a atârna dela sporulū ce'-lū va arĕta în decursulū numitului semestru (Ex. Numĕrulū 370/1891).

— Se adóptă întocma.

Nr. 232. În aprețierea părerii direcțiunii școlare dto 19 Sept. a. c. Nr. 17 cerută prin hârtia acestui comitetu dto 5 Sept. a. c. Nr. 345. (Ex. 371/1891).

— Elevele Elena și Aurelia Reou se scutescū dela solvirea didactrului pro 1891/2,

Nr. 233. La însărcinarea primită cu datulū 5 Septemvre a. c. Nr. 316 de a'și da păreră asupra cererii d-șórei învățătorese Eugenia Trifū: de a-i se da voia a locui afară de internatū, direcțiunea școlară prin hârtia dto 22 Septemvre a. c. Nr. 12 raportéză, că numita d-șórá nu mai reclamă favorulū cerutū. (Ex. Nr. 372/1891).

— Spre sciință.

Nr. 234. Tribunalū reg. financiarū din Budapesta prin sentența dto 8 Augustū a. c. Nr. 12741 a respinsū recursulū acestui comitetu și a aprobatū sentența dto 2 Octomvre 1890 Nr. 14095 a direcțiunii financiare din Sibiu, în urma căreia Asociațiunea e îndatorată a solvi ecuivalentulū de 4/10% în suma anuală de 65 fl. 40 cr. măsuratū după averea sa nemișcătóre.

Același tribunalū prin sentența totū dto 8 Augustū a. c. Nr. 12529, dândū locū recursului acestui comitetu, a scutitū de ecuivalentū averea mișcătóre a Asociațiunii precumū și averea fundațiunii „Cipariu“ și „Anonima din Brașovū“ (Ex. Nr. 374 și 452/1891).

— Spre sciință. Sentențele numite se comunică cu cassarulū spre scire și conformare cu însărcinarea, a achita ecuivalentulū după averea nemișcătóre.

Nr. 235. Societatea „Transilvania“ a transpusū la cassa Asociațiunii în scopulū stipendiării elevilorū dela meserii pentru timpulū dela 1 Octomvre a. c. până la 1 Aprilie 1892 suma de 200 fl. v. a. (Ex. Nr. 379/1891).

— Spre sciință, constatându-se, că cuitarea s'a făcutū pe cale presidială.

Nr. 236. Administrațiunea diarului „Telegraful Român” subșterne unŭ contŭ de 13 fl. 50 cr. taxe de timbru pentru mai multe publicațiuni de ale Asociațiunii (Ex. Nr. 380/1891).

— Suma de 13 fl. 50 cr. se asemnăză la cassa Asociațiunii spre solvire.

Nr. 237. Direcțiunea scôlei prin hârtia dto 1 Octomvre a. c. Nr. 23 raportéză, că sa vĕdută necesitată a acorda însăși, fiindŭ lucrulŭ de urgență, d-șórei învĕțătóre Eugenia Trifŭ o anticipațiune din salariŭ de 54 fl. v. a., érŭ dșórei Elisa Nasta o anticipațiune din salariŭ de 32 fl., ca să-și póttă achita taxele la fondulŭ de pensiune; replătirea, în privința căreia s’au luatŭ dispozițiunile de lipsă, se va face prin subtrageri lunare până la finea anului scolarŭ curentŭ (Ex. Nr. 384/1891).

— Se apróbă dispozițiunile direcțiunii.

Nr. 238. D-na Ana Hodoșŭ a donatŭ pe séma bibliotecii Asociațiunii o parte considerabilă din biblioteca fericitulŭ ei soțŭ, Dr. I. Hodoșŭ, fostŭ secretarŭ alŭ Asociațiunii; pe cale presidială i s’a mulțumitŭ d-nei Hodoșŭ pentru frumosulŭ darŭ, érŭ bibliotecarulŭ Asociațiunii a primitŭ însărcinarea a dispune transportarea cărțilorŭ și ale încorpora la biblioteca Asociațiunii (Ex. Nr. 385/1891).

— Spre sciință.

Nr. 239. Dlŭ Oncescu, notarŭ în Rĕhĕu, prin hârtia dto 4 Septembre a. c. subșterne, pe lângă suma de 77 fl. întrată din taxe dela membri ordinari din despărțemĕntulŭ VI. (Sebeș), spre revisuire 2 protocéle ale subcomitetulŭ și unŭ protocolŭ alŭ adunării generale din acelŭ despărțemĕntŭ.

Din protocolulŭ subcomitetulŭ dela 19/31 Iulie 1890 se vede :

a) că dlŭ Daniilŭ Davidŭ, alesulŭ directorŭ, cerĕndŭ, din cauza că s’a strămutatŭ cu locuința în Orĕștie, a fi desărcinatŭ de oficiulŭ de directorŭ, acestŭ oficiŭ s’a încredutŭ, până la proxima adunare a despărțemĕntulŭ, dlui Ioanŭ Oncescu, ca celŭ mai bătrĭnŭ membru alŭ subcomitetulŭ;

b) s’a decisŭ a se escrie concursŭ pentru 2 stipendii à 40 fl. pentru studenți de gimnasiŭ din despărțemĕntŭ, rugările fiindŭ a se adresa cassarului I. Oncescu în Rĕhĕu;

c) că la rugarea dlui I. Piso din S. Sebeșŭ, de a se vota cele 2 stipendii băețilorŭ sei în contulŭ sumei, pe care o datoresce despărțemĕntulŭ, érŭ în contulŭ stipendiilorŭ a’i se da o anticipațiune

de 26 fl. să-și pótă duce pe unulú din copii la scóla militară în Sibiiú, s'a hotărítú, că de-óre-ce comitetulú nu póte dispune de averea despărțeméntului, datoria dlui Piso nu se póte abserie, anticipațiunea cerutá însé 'i se dá în speranță, că escriindu-se concursú pentru cele 2 stipendii, acelea i-se vorú vota domniei lui și atunci i se va detrage datoria;

d) membrii restanțierí să se provóce a'și achita taxele;

e) ce privesce locul, unde arú fi să se țină adunarea proximă, dlú Oncescu primesce însărcinarea a se pune în conțelegere cu fruntașii vre-unei comune din despărțeméntú, în care nu s'aú ținutú încă adunări generale.

Din protocolulú dela 23 Augustú a. c. a subcomitetului se vede:

a) că deși nu subcomitetulú, ci numai 2 membri ai lui, aú convocatú adunarea generală a despărțeméntului, totuși acela o consideră de a sa;

b) se cerú statute și regulamente;

c) se cere o listá a foștilorú membri ai despărțeméntului Sebeșú.

Din protocolulú subcomitetului dela 30 Augustú a. c. se vede:

a) că cererea dlui Piso pentru conferirea pe séma băeților seí a celorú 2 stipendii n'a fostú considerată, fiindcă că a fostú făcutá de tata băeților și în scopulú depurării de datori și n'a fostú instruitá: pentru cele 2 stipendii se va escrie concursú nou; dlú Piso va fi provocatú a plăti suma de 87 fl. v. a., ce datoresce despărțeméntului în timpú de 30 zile; 26 fl. anticipațiunea datá 'i-se iartá în considerarea stării sale materiale.

Din protocolulú adunării generale dto Sebeșú 30 Augustú a. c. se vede:

b) că adunarea a fostú presidată de dlú Oncescu;

b) că la propunerea dlui Medeanú, adunarea se enunță în unanimitate de adunare legală și esprimă mulțumită dlorú Z. Mureșanu și S. Medeanú, pentru că o aú convocatú; éru față cu atitudinea în publicistică a dlui Piso își exprimă regretele sale;

c) raportulú subcomitetului despre activitatea sa se ia spre sciință;

d) se apróbă socotelele cassarului și atitudinea subcomitetului luatá față cu datoria dlui Piso, iertându-í acestuia suma de 26 fl. în speranță, că comitetulú centralú va aproba acestú conclusú;

l) că suma de 77 fl. întratá dela membrii ordinari se transpune la cassa Asociațiunii, éru 22 fl. întratá dela membri ajutători

se reține pentru trebuințele despărțământului; întrebuințarea ei se va face pe baza unui budget, ce se va vota;

f) se alege de director, dl Dr. P. Isacă éru membru în subcomitetul dlui Ioan Macellaru din Mercurea.

În legătură se presentă actele anteriore ale dloru Mureșanu și Ser. Medeanu, în care se arată peripețiile, prin care a trecut cestiunea cu convocarea adunării, și un protest al dlui Piso contra pașilor întreprinși de domni Mureșanu și Medeanu. (Ex. Nr. 307, 316, 320, 331, 351/1891).

— Deși a fost necorectă procedura observată și dintr'o parte și din altă, daru considerându că acestu comitetu nu a avut scire despre propunerea subcomitetului relativu la încredințarea dlui I. Oncescu cu agendele direcțiunii, o propunere, pe care n'arū fi avut motive a nu o accepta, se aprōbă cele stabilite în subcomitetu și în adunarea generală a despărțământului, și în vederea, că acestea sa'ū indentificatū cu convocatori. Cuprinsul protocoeloru servescū spre sciință cu aceea, că fiindu banii dați împrumutū dlui I. Piso banii publici, direcțiunea se stăruie pe lângă restituirea lorū, chiarū și pe lângă restituirea anticipațiunii, fiă și cu modalitatea indicată în protocolul subcomitetului dela 19/31 Iulie 1890.

Nr. 240. În legătură cu raportul membrului din comitetu, alū dlui asesoru Zacharia Boiu, dto 7 Octomvre a. c., referitoru la lucrările intrate la concursul literarū și date spre distribuie și censurare unei comisiuni se hotăresce: (Ex. Nr. 394/1891).

— Lucrarea intrată cu motto: Gutta cavat etc., tractându cestiunea economiei la români, se dă spre censurare onor. comitetu alū „Reuniunii agricole din Sibiiu“, éru alte 2 lucrări, tractându despre higiena copilului, se dau spre censurare dlui Dr. I. Beu, medicu cercualū în Orlatū.

Sibiiu d. u. s.

Dr. Ilarionu Pușcariu m. p.
vice-președinte.

Dr. Ioanū Crișianu m. p.
secretarū II.

Verificarea acestui protocolu se concrede dloru: I. St. Șuluțiu, Ioanū Papiu, P. Cosma.

S'a cetitū și verificatū, Sibiiu în 12 Noemvrie 1891.

Ioanū Papiu m. p.

P. Cosma m. p.

I. St. Șuluțiu m. p.

Nr. 462/1891.

Procesul verbal

al comitetului Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, luat în ședința dela 7 Noemvrie n. 1891.

Președinte: Dr. Il. Pușcariu, vice-președinte. Membrii prezenți: I. Hannia, P. Cosma, Z. Boiu, Ioan Papiu, I. V. Russu, I. G. Popu, I. Crețu, Gher. Candrea, cassaru, Nicanor Frateșu, controloru, Nicolau Toganu, bibliotecaru.

Secretaru: Dr. I. Crișianu.

Nr. 241. Se prezintă raportulu comisiunii exmise din sinulu comitetulu prin conclusulu dto 13 Octomvre a. c. Nr. prot. 216 cu însărcinarea de a refera:

a) asupra hârtiei dto 3 Octomvre a. c. a dlui I. Popescu, primu-secretaru și redactoru alu organulu Asociațiunii „Transilvania“, prin care numitulu domnu abdice dela purtarea ulterioară a postulu de primu-secretaru și redactoru alu foicei „Transilvania“;

b) asupra hârtiei dto 12 Octomvrie a. c. Nr. 432 a biroulu Asociațiunii, prin care acesta atrage atențiunea comitetulu asupra notiței făcute din partea redactorulu foicei „Transilvania“ la conclusulu adunării generale din estu-anu privitoru la propunerea comitetulu pentru urcarea remunerațiunii primu-secretarulu și redactorulu foicei „Transilvania“, publicate în Nr. 9 alu foicei pag. 281, spre a se pronunța cu privire la aceea notiță.

În raportulu subșternutu se arată:

ad a) că dlui Ioan Popescu abdice dela purtarea ulterioară a postulu de primu-secretaru și redactoru alu organulu Asociațiunii din motivulu, că neprovodindu-se o sumă ore-care, din care să se potă remunera scriitorii, cari din indemnulu propriu publică lucrări de merit scientific-literare în foicea, densusulu nu aru fi întimpinatu din partea comitetulu spriginulu recerutu pentru redactarea cu demitate a unei foi scientific-literare, cu conținutu variatu, precumu trebuie să fiă „Transilvania“: unu motivu acesta, care stă în contradicere cu diferitele dispozițiuni ce le-a luat comitetulu și adunarea generală cu scopu de a inlesni redactarea foicei, în specialu cu conclusulu adunării generale din Reghinu (1890) șed. II. Nr. prot. 19 lit. b) Nr. 2 apoi cu conclusulu comitetulu dto 16 Fauru a. c. Nr. prot. 40 lit. a).

ad b) că redacțiunea foicei „Transilvania“ a însoțitu în Nr. 9 din Septemvrie a. c. alu numitei foi, în partea oficială, conclusulu adunării generale, referitoru la organulu Asociațiunii, cu o notiță a sa. În notița aceea, redacțiunea declină dela sine de a fi cerutu „vre-o urcare a remunerațiunii“ redactorulu său „vre-unu ajutoru ordinaru sau extraordinaru pentru redactarea foicei“. Redactorulu aru fi cerutu numai, ca comitetulu să împartă însuși din miia de floreni, votată

pentru scopuri literare, remunerațiunii scriitorilor, cari din indemnă propriu voră publica în organulă Asociațiunii lucrări de merită științifice literare. Cererea această a redactorului ară fi fostă și considerată la Nr. 4 ală concursului literar, publicatū în Nr. 1 ală „Transilvaniei“ din anulă curentū. De angajeamentulă luatū la Nr. numitū din concursulă literarū față de cei-ce ară scrisū și voră scrie în organulă Asociațiunii, comitetulă ară fi trebuitū să facă amintire în raportulă seū generalū prezentatū adunării generale din Hațegū și suma provădută spre scopulă acesta ară fi trebuitū să o înducă și în proiectulă de budgetū. În locū de a se urma așa, s'a prezentatū adunării generale propunerea de a se urca remunerațiunea redactorului, care propunere nu'și are temeiulă seū în nici o cerere și în nici o necesitate.

Comitetulă hotăresce:

ad a) Comitetulă primesce cu regretū abdicerea primū-secretarului pe timpulă dela 1 Ianuarie 1892 încolo și în una din ședințele proxime va face proviziune pentru substituirea lui în modū interimală până la adunarea generală ordinară din anulă viitorū.

ad b) Se constată din actele comitetului Asociațiunii, că dlū secretarū I. și redactorū alū „Transilvaniei“, Ioanū Popescu, n'a cerutū nici dela comitetū nici dela adunarea generală a Asociațiunii urcarea remunerațiunii de fl. 400 ca redactorū; ci ceea-ce a cerutū domnia sa a fostū, ca separatū de remunerațiunea ordinară de 400 fl. s'ă se dea din suma de 1000 fl. votată de adunarea generală pentru scopuri literare, anumite sume sub titlulă de remunerațiune a colaboratoriloră la fôia „Transilvania“, angagiați de domni-a sa, avândū acele sume de remunerațiune să formeze o pozițiune separată în budgetū.

Totū din acte să constată însă și aceea, că comitetulă Asociațiunii n'a afirmatū nici în protocoalele sale și nici în raportulă seū generalū, că redactorulă fôii, dlū I. Popescu, ară fi cerutū urcarea remunerațiunii de redactorū.

Se constată mai departe, că prin conclusulă seū referitorū la concursulă literarū, comitetulă a pusū, ce e dreptū, în vedere premiarea, din mii de florini votată pentru scopuri științifice literare, a celorū mai bune studii „care se voră publica sau s'au publicatū dela adunarea generală din Făgărașū (1889) prin mijlocirea organului Asociațiunii „Transilvania“; se constată însă și aceea, că în conformitate cu conclusulă seū dto 16 Februarie a. c. Nr. prot. 40 comitetulă, condusū de experiențele făcute, s'a abătutū cu totulă dela practica indicată în conclusulă referitorū la concursulă literarū și a hotărîtū, să c'ăra însuși dela adunarea generală, ca aceea să voteze secretarului I. și redactorului fôiei „Transilvania“, în respectulă, de a put' remunera pe colaborariii seī, pentru viitorū, o remunerațiune mai mare și mai corespundătoare ca în trecutū; se constată decī că prezentândū în raportulă seū cătră adunarea generală din Hațegū propunerea pentru votarea unei remunerațiunii mai mari pentru primū-secretarulă și redactorulă fôiei

„Transilvania“, comitetul n'a făcutu alta, decâtu a executatū con-clusulū, ce însuși l-a luatū în ședința sa dela 16 Februarie a. c. sub Nr. prot. 40 și că prin urmare raportulū comitetulū cătră adunarea generală a fostū și în punctulū acesta exactū.

În vederea acestora comitetulū nu află nici decâtū motivată notița făcută de dlū Ioanū Popescu primū secretarū și redactorū alū „Transilvaniei în Nr. 9 pag. 281 din anulū curențū partea oficială din numita fõe, unde s'a publicatū protocolulū adunării generale ținute în Hațegu, cu atâtū mai puținū află elū acea notiță potrivită la acestū locū.

Nr. 242. Secretarulū II raportază asupra petițiunilorū, ce în urma concursulū de sub Nr. 350 dto 18 Septevvre a. c. au intratū la comitetulū Asociațiunii pentru stipendii și pentru unū ajutorū. La stipendiile vacante și anume:

a) la stipendiulū de 60 fl. v. a. pe anū din fundațiunea „Marinovicii“;

b) la stipendiulū de 20 fl. pe anū din fundațiunea „E. D. Bașota“;

c) la stipendiulū de 50 fl. pe anū din fundațiunea „Dobâca“ și,

d) la stipendiulū de 40 fl. pe anū din fundațiunea „Radu M. Riurénū“ au intratū cu totul 37 de petițiuni dintre care 3 întârziate.

La ajutorulū de 25 fl. pe anū, meritū pentru învățacei dela meserii, s'au prezentatū 10 petițiuni, dintre care una întârziată.

Avëndū în vedere, ce privesce cele 4 stipendii, sporulū făcutū în studii precumū și starea familiară a concurențilorū, érū în ce privesce ajutorulū de 25 fl. felulū meseriei, cualificațiunea, sporulū în meseria începută și împregiurările familiare ale concurențilorū se decide:

— Stipendiulū de 60 fl. pe anū din fundațiunea „Marinovicii“ se votază tinerulū George Văsiu din Săsăușu, studentū de clasa a VI la gimnasiulū de statū din Sibiiū; stipendiulū de 20 fl. pe anū din fundațiunea „E. D. Bașota“ se acórdă tinerulū Ioanū Candrea din Négra, studentū de clasa a V. la gimnasiulū din Beiușu; stipendiulū de 50 fl. pe anū din fundațiunea „Dobâca“, se conferă tinerulū Gavrilū Todica din Iclodulū mare, studentū de clasa a III la gimnasiulū din Gherla, și în fine stipendiulū de 40 fl. pe anū din fundațiunea „Radu M. Riurénū“ se dă tinerulū Alexandru Vasile din Sibiiū studentū de clasa a III la gimnasiulū luteranū din Sibiiū. Ajutorulū de 25 fl. pe anū se acórdă tinerulū Ioanū Spinianū, învățacelū de templăriă (măsăriă) în Brașovū.

Nr. 243. Bibliotecarulū Asociațiunii, dlū N. Toganū, prin hârtia dto 5 Noemvrie a. c. cere între altele, a se procura pentru biblioteca Asociațiunii dulapurile de lipsă, ca să se pôta adăposti și opurile intrate din însemnatele donațiuni ale fericțiilorū S. Manguică, Dr. Iosifū Hodoșū, și Dr. I. Moga, și a se putē face astfelū aranjamentulū corespundătorū (Ex Nr. 454).

— Cu procurarea dulapurilorū trebuincioșe se însărcinează cassarulū și bibliotecarulū Asociațiunii, căroră li se dă autorisarea recerută în acestū objectū.

Nr. 244. Dómna Ana vöd. Dr. I. Moga, prin hârtia dto 2 Noemvrie a. c. încunosciintözä pre acestü comitetü, cä dënsa, în conformitate cu dispozițiunile neuitatului sëu soțü, ține la dispozițiune 10 acțiuni de ale primei bănci de asigurare mutuală „Transilvania“ din Sibiiü cu cuponele pre 1 Februarie 1892 în valörea nominală de 1000 fl. v. a., cari să fiä primite și administrate din partea acestü comitetü ca o fundațiune specială cu numirea „fundațiunea Dr. Ioanü Moga și soția sa Ana născută Bologa“ și cu menirea de a servi pentru cultura femeii române din Ardélü, avëndü a face o parte din averea totală a Asociațiunii, pe lângă unele rezerve ce vorü fi a se fixa mai de apröpe în actulü fundațiönalü. Din produsulü fundațiönii vorü fi a se crea și distribuü stipendiü pentru fetițe de naționalitate română din Ardealü, fără distingere de confesiune, cari frecuentözä vre-o scölă de fete cu caracterü naționalü românescü respective confesionalü românescü, în prima liniä scöla civilă de fete a Asociațiunii și scöla elementară a „Reuniönii femeilorü române din Sibiiü“.

În scopulü arëtatü vorü fi a se folosü 80% din venitulü anualü ér' 20% arü fi a se adauge la capitalü.

Concurentele, care vorü documenta, cä sântü descedente din familia fericitulü Dr. I. Moga sëü din familia Bologa, vorü fi a se preferü, ceteris paribus. Dómna Ana vöd. Dr. I. Moga oferä apoi și frumösa bibliotecă scientifică medicală a fericitulü seü soțü, constätätöre din 100 diferite opuri în 26 tomuri legate și 28 broșuri, spre a fi încorporatä la biblioteca Asociațiunii. (Ex. Nr. 451/1891).

— Comitetulü primesce cu mulțumită fundațiunea de 1000 fl. v. a. făcută de dómna Ana vöd. Dr. I. Moga și o va administra sub numirea „fundațiunea Dr. I. Moga și soția sa Ana născută Bologa“ în sensulü indicațiönilorü nobililorü ei întemeietörü, fiindü însärcinatü cassarulü Asociațiunii, dlü G. Candrea cu luarea în primire și cu cuitarea hârtiilorü de valöre puse în vedere. Cu mulțumită se primesce și biblioteca scientifică medicală a fericitulü Dr. Ioanü Moga, care bibliotecă a și întratü la Asociațiune și s'a și încorporatü la biblioteca acesteia.

În legäturä se însärcinözä cassarulü și secretarulü II alü Asociațiunii së pregätescä și së subșternä la timpulü sëu comitetulü spre stabilire unü proiectü de actü fundațiönalü pentru fundațiunea „Dr. Ioanü Moga și soția Ana născută Bologa“.

Nr. 245. Aü întratü la comitetü taxe de membri dela domniü: V. Mica în Someșü-Odorheiü 5 fl. pro 1891, I. Boroșü în Zabranü 5 fl. pro 1891, P. Mureșanü în Dejü 5 fl. pro 1891; Flor. Hatoșü în Dejü 6 fl. pro 1891; Alex. Cherecheșü în Dejü 5 fl. pro 1891, Ioanü R. Cherecheșü în Dejü 6 fl. pro 1891, Viorica Dr. Mihali în Dejü 5 fl. pro 1891; Dr. Teod. Mihali în Dejü 5 fl. pro 1891; Ludovicü Fräncu în Buzașü 6 fl. pro 1891; Ioanü Vele în Dejü 5 fl. pro 1891; Petru Cherebeți în Căticäu 5 fl. pro 1891; George Gradovicü în Dejü 5 fl. pro 1891; Teodorü Hermanü în Dejü 5 fl. pro 1891; Dr. Mateiü Papü în Dejü-Ocna 5 fl. pro 1891, Ioanü Goronü în Cușdiöra 5 fl.

pro 1891; Ioanŭ Vaida în Olpretŭ 6 fl. pro 1891; Alexandru Lemeny în Borŭa 5 fl. pro 1891; Simeonŭ Dragomirŭ în Gurasada 10-fl. pro 1890/1; Ambrosiu•Bersanŭ în Hațegŭ 5 fl. pro 1891; Dumitru Furduiŭ în Alba-Iulia 5 fl. pro 1891; Vasile Marinceșŭ în Pria 5 fl. pro 1891; Dr. Laurențiu Popŭ în Abrudŭ 6 fl. pro 1891; Ioanŭ Băbuțiu în Brașovŭ 6 fl. pro 1891; Vasile Chirtopŭ în Câmpeși 6 fl. pro 1891; Petru Macaveiu în Buciumŭ 6 fl. pro 1891; Dr. Enea Draia în Abrud-satŭ 6 fl. pro 1891; Dr. Vasile Fodorŭ în Abrudŭ 6 fl. pro 1891; Silviu Lazarŭ în Abrudŭ 6 fl. pro 1891; Teofilŭ Faurŭ în Abrudŭ 6 fl. pro 1891; P. Vizășanŭ în Abrudŭ 6 fl. pro 1891; N. Cirlea în Abrudŭ 6 fl. pro 1891; Constantin Cotișelŭ în Certegea 5 fl. pro 1891; Iuliu Poruțiu în Câmpeși 10 fl. pro 1890/1; Alexandru Dărăbanțiu în Bistra 10 fl. pro 1890/1; Alexandru Danciu în Buciumŭ-satŭ 10 fl. pro 1890/1; Alexandru Tobiasŭ în Abrudŭ 5 fl. pro 1891; Michailŭ Cirlea în Abrudŭ 5 fl. pro 1891; Ioanŭ Danciu în Ofenbaia 5 fl. pro 1891; Alexandru Papiŭ în Bistra 5 fl. pro 1891; Romulŭ Furduiŭ în Câmpeși 5 fl. pro 1891; Dr. Vasile Preda în Câmpeși 5 fl. pro 1891; Iosifŭ Ciura în Bucium-Șasa 5 fl. pro 1890; Avironŭ Macaveiu în Bucium-Șasa 5 fl. pro 1890; Alex. Ciura în Abrudŭ 5 fl. pro 1891; George Ivașcu în Abrudŭ 5 fl. pro 1889; Iuliu Mițu în Abrudŭ-satŭ 5 fl. pro 1889; Terențiu Giurchescu în Abrud-satŭ 5 fl. pro 1890; S. Pașca în Salciva inf ; 5 fl. pro 1891; Petru Goșa în Lupșa 5 fl. pro 1891; Maria Soica în Buciumŭ-Șasa 10 fl. pro 1890/1; I. Popŭ de Galați în Sibiuŭ 5 fl. pro 1891; Sabinŭ Piso în Agnita 5 fl. pro 1891; Ioachimŭ Păreŭ în Agnita 3 fl. 50 cr. pro 1891; Ioanŭ Cocoșu în Zlagna 3 fl. 50 cr. pro 1891; Ioanŭ Răgnelă în Șorsŭ 6 fl. pro 1891; Moise Dârlogea în Calborŭ 3 fl. 50 cr. pro 1891; Emiliŭ Mandocea în Agnita 3 fl. 50 cr. pro 1891; Daniilŭ Constandinescu în Ighișdorfŭ 3 fl. 50 cr. pro 1891; Ioanŭ Popelea în Boholțŭ 6 fl. pro 1891; Moise Brumbea în Calborŭ 6 fl. pro 1891; Dumitru Comșa în Cinculŭ-mare 6 fl. pro 1891; Vasile Cârstea în Calborŭ 3 fl. 50 cr. pro 1891; Ioanŭ Ghermanŭ în Blajŭ 5 fl. pro 1891; Dr. Alex. Grama în Blajŭ 5 fl. pro 1891; Iosifŭ Hossu în Blajŭ 5 fl. pro 1891; Simeonŭ Popŭ Mateiu în Blajŭ 5 fl. pro 1891; Ioanŭ Moldovanŭ în Blajŭ 5 fl. pro 1891; Silvestru Nistorŭ în Blajŭ 5 fl. pro 1891; Vasile Olténŭ în Blajŭ 5 fl. pro 1891; George Vancea în Blajŭ 5 fl. pro 1891; Demetriu Turcu în Blajŭ 5 fl. pro 1891; Ioanŭ Orga în Blajŭ 5 fl. pro 1891; Vasile Turcu în Blajŭ 5 fl. pro 1891; Dr. Alex. Popŭ în Blajŭ 5 fl. pro 1891; Alexiu Viciu în Blajŭ 5 fl. pro 1891; George Bărbatŭ în Blajŭ 5 fl. pro 1891, Dr. Isidorŭ Marcu în Blajŭ 5 fl. pro 1891; Dr. V. Hossu în Blajŭ 5 fl. pro 1891; Dr. Victorŭ Smigelschy în Blajŭ 5 fl. pro 1891; Dr. A. Bunea în Blajŭ 5 fl. pro 1891; Stefanŭ Popŭ în Blajŭ 5 fl. pro 1891; Aronŭ Deacŭ în Blajŭ 5 fl. pro 1891; Iosifŭ Vancea în Blajŭ 6 fl. pro 1891; Petru Suciŭ în Blajŭ 6 fl. pro 1891; Gregorie Ordace în Blajŭ 6 fl. pro 1891; Zacharia Branŭ în Sâncelŭ 6 fl. pro 1891; Iosifŭ Lita în Iclodŭ 6 fl. pro 1891; Isidorŭ Albini în Blajŭ 6 fl. pro 1891; Nicolaŭ Ionașcu în Blajŭ 6 fl. pro

1891; Nicolaŭ Ivanŭ în Sibiiŭ 5 fl. pro 1891; Dr. Const. Moisilŭ în Năsăudŭ 5 fl. pro 1891; G. Pletosŭ în Năsăudŭ 2 fl. 50 cr. pro 1891; Gerasimŭ Domide în Rodna-vechiă 6 fl. pro 1891; Petru Verticŭ în Mocodŭ 6 fl. pro 1891; Leonŭ Piciŭ în Năsăudŭ 5 fl. pro 1891; Gregoriŭ Cintereiŭ în Feldru 5 fl. pro 1891; Ioanŭ Ciocanu în Năsăudŭ 5 fl. pro 1891; Constantinŭ Antonŭ în Năsăudŭ 6 fl. pro 1891; Bartolomeiŭ Baiulescu în Braşovŭ 5 fl. pro 1891; Ilie Câmpeanŭ în Varvizŭ 5 fl. pro 1891; Maximŭ Codarcea în Pogăcéua 10 fl. pro 1890/1; Ioanŭ Codărcea în Oroiu 10 fl. pro 1890/1; Ioanŭ Maniŭ în Riciŭ 5 fl. pro 1891; Vasile Hossu în M.-Oşorheiŭ 5 fl. pro 1891; Ioanŭ Pantea în Riciŭ 6 fl. pro 1891; Filipŭ Popŭ în Bandŭ 6 fl. pro 1891; Petru Draghiciŭ în Oręştiă 6 fl. pro 1891; Toma Haneşŭ în Oręştiă 6 fl. pro 1891; Aurelŭ Popoviciŭ Barcianŭ în Oręştiă 6 fl. pro 1891; Nicolaŭ Vladŭ în Oręştiă 5 fl. pro 1891; Dr. Stefanŭ Erdely în Oręştiă 5 fl. pro 1891; Iosifŭ de Orbonaşŭ în Oręştiă 5 fl. pro 1891; Danilă Davidŭ în Oręştiă 5 fl. pro 1891; Augustinŭ Nicóră în Deva 5 fl. pro 1891; Simionŭ Corneanŭ în Oręştiă 5 fl. pro 1891; Ilie Popoviciŭ în Sibişelŭ 5 fl. pro 1891; Ioanŭ Boteanŭ în Bintiŭtŭ 5 fl. pro 1891; Nicolaŭ Popoviciŭ în Oręştiă 5 fl. pro 1891; Dumitru Iosifŭ în Berii 5 fl. pro 1891; Laurianŭ Bercianŭ în Romosŭ 5 fl. pro 1891; Procopŭ Herlea în Cugirŭ 5 fl. pro 1891; Nicolaŭ Nestorŭ în Oręştiă 6 fl. pro 1891; Nicolaŭ Bărabanţŭ în Cugirŭ 6 fl. pro 1891; Petru Hancheşŭ în Glodŭ 6 fl. pro 1891; Nicolaŭ Demianŭ în Balşa 6 fl. pro 1891; Simeonŭ Filimonŭ în Vormaga 6 fl. pro 1891; Candinŭ Cristea în Bozeşŭ 6 fl. pro 1891; Alexandru Vladŭ în Banpatacŭ 6 fl. pro 1891; Ios. Bogdanŭ în Mada 6 fl. pro 1891; Part. Crişanŭ în Branisce 6 fl. pro 1891; Moise Popescu în Almaşulŭmare 6 fl. pro 1891; N. Costea în Almaşulŭ de mijlocŭ 6 fl. pro 1891; Sabinŭ Piso în Săcărêmbŭ 6 fl. pro 1891; Olimpiu Oprea în Săcărêmbŭ 6 fl. pro 1891; Pompiliŭ Piso în Săcărêmbŭ 6 fl. pro 1891; Simeonŭ Deacŭ în Săcărêmbŭ 6 fl. pro 1891; Ioanŭ Steaja în Săcărêmbŭ 6 fl. pro 1891; Elisabeta Lampi în Săcărêmbŭ 6 fl. pro 1891; George Iliantiŭ în Săcărêmbŭ 6 fl. 1891; Maximilianŭ Ambruşŭ în Săcărêmbŭ 6 fl. pro 1891; Gabrielŭ Manŭ în Bistriţă 20 fl.; Dr. D. Ciută în Bistriţă 5 fl.; Dr. G. Triponŭ în Bistriţă 5 fl.; Alexandru Silaşi în Bistriţă 5 fl. pro 1891; Ioanŭ Baciŭ în Solymos 5 fl. pro 1891; Iacobŭ Morariŭ în Bistriţă 6 fl. pro 1891; Nicolaŭ Balanŭ în Blajfalăulŭ supr. 5 fl. pro 1891; Ioanŭ Bersanŭ în Sebeşulŭ-infer. 5 fl. pro 1891; Michailŭ Popŭ în Szt-Ivanŭ 5 fl.; Stefanŭ Poruţiŭ în Bistriţă 6 fl. pro 1891; Vasile Popiţanŭ în Bistriţă 6 fl. pro 1891; George Curteanŭ în Bistriţă 5 fl. pro 1891; Augustinŭ Cheţanŭ în Bobohalma 6 fl. pro 1891; Alexandru Mutu în Adămuşŭ 2 fl. 50 cr. pro 1891; Dr. Emilŭ Gerasimŭ în D.-Szt.-Mărtinŭ 1 fl. pro 1891; Clemente Raicu în Cohalmŭ 5 fl. pro 1891; Ioanŭ Buzea în Cohalmŭ 5 fl. pro 1891; Pompiliŭ Predoviciŭ în Merchęsa 5 fl. pro 1891; Ioanŭ Brotea în Mateiaşŭ 5 fl. pro 1891; Ioanŭ Lupu în Jibertŭ 5 fl. pro 1891; N. D. Mircea în Cohalmŭ 5 fl. pro 1891; A. Stroia în Cohalmŭ 6 fl. pro 1891; I. Boranicŭ în Cohalmŭ 5 fl. pro

1891; G. Spornicū în Cohalmū 5 fl. pro 1891; G. Filipū în Tășnadū 5 fl. pro 1891; Pavelū Luncanū în B. Prundū 6 fl. pro 1891; Dr. I. Mețianū în Zernești 5 fl. pro 1891; Nicolaū Pinciu în Zernești 5 fl. pro 1891; Nicolaū Crintea în Zernești 5 fl. pro 1891; Aldimirū Badiū în Zernești 5 fl. pro 1891; Dr. Eug. Mețianū în Zernești 5 fl. pro 1891; Ioanū Danū în Zernești 5 fl. pro 1891; Garoiū Stanciu în Zernești 5 fl. pro 1891; Gavrilū Iuhasū în Zernești 5 fl. pro 1891; I. cav. de Pușcariū în Branū 5 fl. pro 1891; Iacobū Popeneciū în Branū 5 fl. pro 1891; Ioanū Rațiu în Branū 5 fl. pro 1891; Moise Micū în Poiana-mêrului 5 fl. pro 1891; Nicolaū Grozea în Tohanulū-vechiū 5 fl. pro 1891; Ioanū Strevoiū în Zernești 6 fl. pro 1891; Ioanū Gorniță în Zernești 6 fl. pro 1891; George Tămașū în Tohanulū-vechiū 6 fl. pro 1891; Eliseiū Nemeșū în Tohanulū-vechiū 6 fl. pro 1891; Comuna Poeana-mêrului 5 fl. pro 1891; Ioanū Vodă în Poeana-mêrului 6 fl. pro 1891; Iacobū Zorca în Vlădeni 6 fl. pro 1891; Nistorū Podarū în Vlădeni 6 fl. pro 1891; Nicolaū Mănoiu în Branū 6 fl. pro 1891; Nicolaū Oncescu în Rêhêu 5 fl. pro 1891; Comuna politică Rêhêu 5 fl. pro 1891; Zevedeiū Mureșanū în Sas-Sebeș 5 fl. pro 1891; Ilie Moga în Sas-Sebeș 5 fl. pro 1891; Simeonū Ghibu în Pianulū-sup. 5 fl. pro 1891; Mateiū Savu în Sas-Sebeș 5 fl. pro 1891; Nicolaū Beu în Sas-Sebeș 6 fl. pro 1891; Ioanū Drăganū în Sas-Sebeș 6 fl. pro 1891; Alexandru Dobrescu în Sas-Sebeș 6 fl. pro 1891; Dr. P. Isaciū în Sas-Sebeș 6 fl. pro 1891; Ioanū Onițū în Sas-Sebeș 6 fl. pro 1891; Samoiliū Roșu în Sas-Sebeș 6 fl. pro 1891; Ioanū Stoicuța în Săsciori 6 fl. pro 1891; Serghiu Medeanū în Sas-Sebeș 5 fl. pro 1891; Lazarū Roșculețū în Banatujfalu 6 fl. pro 1891; Olimpiū Barboloviciū în Șimleu 5 fl. pro 1891; Simeonū Orosū în Șimleu 5 fl. pro 1891; Theodorū Popū în Ortelecū 5 fl. pro 1891; Ioanū Serbū în Siciu 5 fl. pro 1891; Dem. Suciū în S. Ceh 5 fl. 1891; Teodorū Lenghelū în Stremțū 5 fl. pro 1891; Ioanū Ch. Dragomirū 5 fl. 1891; Vasile Pățcașū în Hatvanū 5 fl. pro 1891; Gavriilū Vaida în Bobota 5 fl. pro 1891; Andreiū Medeanū în Șomcuta-mare 5 fl. pro 1891; Ilie Popū în Șomcuta-mare 6 fl. pro 1891; Teofilū Dragomirū în Lupăia 6 fl. pro 1891; Ilie Buchia în Coltirea 6 fl. pro 1891; Nicolaū Nilvanū în Șomcuta-mare 6 fl. pro 1891; Ioanū Ghețe în Năsêudū 6 fl. 1891; Gavrilū Cherebetū în Odorheiū 6 fl. pro 1891; Petru Popū în Barta 6 fl. pro 1891; Ioanū Dușe în Săcășanū 6 fl. pro 1891; Vasile Mureșanū în Lucacesci 6 fl. pro 1891; George Maiorū în Nadeșulū-românū 6 fl. pro 1891; Emiliū Branū în Biusa 6 fl. pro 1891; Michaiū Bohățelū în Supurulū de sus 6 fl. pro 1891; Vasile Gavri în Supurulū de sus 6 fl. pro 1891; Vasile Popū în Mureșulū-mare 6 fl. pro 1891; Ilie Vlassa în Blajū 5 fl. pro 1891; Georgiu Pușcariū în Becleanū 5 fl. pro 1891; Teodorū Cotuțū în Dinga 6 fl. pro 1891; Ioanū H. Boteanū în Nușfalēu 6 fl. pro 1891; Ioanū Cupcea în Magherușū 6 fl. pro 1891; Alexandru Morariū în Becleanū 6 fl. pro 1891; Simeonū Moldovanū în Becleanū 5 fl. pro 1891; Simeonū Popanū în Figa 2 fl. pro 1891; George Micu în Nușfaleū 5 fl. pro 1891; George

Russu în Odorheiu 5 fl. pro 1891; Simeon Popu în Luna 5 fl. pro 1891; Ioan Vasina în Bedeleu 6 fl. pro 1891; Silvestru Moldovanu în Turda 5 fl. pro 1891; Ioan Suci în Tritiul de sus 5 fl. pro 1891; Ioan Petricaș în Turda 5 fl. pro 1891; Iuliu C. Vlăduț în Turda 5 fl. pro 1891; Dr. G. Ilea în Cluj 5 fl. pro 1891; Andrei Mezei Câmpean în Nadeșul-săsescu 6 fl. pro 1891; Teodor Danu în Nadeșul-săsescu 5 fl. pro 1891; Zacharia Tataru în Elisabetopole 6 fl. pro 1891; Stefan Morariu în Elisabetopole 6 fl. pro 1891; Dr. Nicola Calefariu în Seliște 5 fl. pro 1891.

— Spre știință.

Sibiiu, d. u. s.

Dr. **Iarion Pușcariu** m. p.,
vice-președinte.

Dr. **Ioan Crișianu** m. p.,
secretar II.

Verificarea acestui proces verbal se încrede d-loru:
Z. Boiu, Ioan Russu, P. Cosma.

S'a cetit și verificat. Sibiiu, în 2/14 Novembre 1891.

Partenie Cosma m. p.

Zacharia Boiu m. p.

I. V. Russu m. p.

CONSEMNAREA

sumelor colectate în favorul școlii civile de fete a „Asociațiunei transilvane“ prin dlă Partenie Cosma.

Maria Bânda, economă în Slatina; Ales. Popoviciu, notar în Carpa câte 1 fl.; Maria Vesc, economă în Dobra 50 cr.; Costan Muntenu, econ. în Mehes; Simion Gogancea, econ. în Szt-Mihálytelke; Simion Buzanu, econ. în Kis-sármás; Dumitru Bizovanu, econ. în Gura-Dobra câte 1 fl.; Toma Sindre, econ. în Dobra 50 cr.; Dumitru Rodenu, în Poiana 1 fl.; Aron Herbaș, econ. în Dobra 50 cr.; G. Stirbu, econ. în Santuhalma; I. Bogdanu, econ. în Farago câte 1 fl.; Eugeniu Marinovits, proprietar în Sas-Reghin 2 fl.; Vasile Grama, econ. în Héttük; Ilie Teleceanu, econ. în Felső-Oros câte 1 fl.; Ion G. Cosean, econ. în Reghin 1 fl. 50 cr.; M. Cătană, Michailu Slecta, econom în Reghin; Dănilă Rusu, econ. în Ujlak câte 1 fl.

Bibl. Univ. Cluj

Nr. 453 1926

SIBIU

II. 152.

Avisu pentru abonenți!

Cu Nrul acesta alu fôiei încetă abonamentul d-loru, cari nu suntu membri ai Asociațiunei. Acei d-ni dară, dorindu a ave fôia și pe viitoru suntu invitați a trimite până la finea anului curentu preful abonamentului de **3 fl. v. a. (9 franci)** la comitetulu Asociațiunei în Sibiiu, strada Morii Nr. 8.

Administrațiunea fôiei „Transilvania“.